

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/145300,Wielcy-polscy-wynalazcy-w-II-Rzeczypospolitej-Stefan-Bryla.html>
23.04.2024, 11:48

Wielcy polscy wynalazcy w II Rzeczypospolitej - Stefan Bryła

Polecamy film dokumentalny Aliny Czerniakowskiej o Stefanie Bryle, znakomitym konstruktorze, pionierze spawalnictwa w budownictwie.

Reżyseria i scenariusz filmu: Alina Czerniakowska, konsultacja prof. Bolesław Orłowski

* * *

Stefan Władysław Bryła (ur. 17 sierpnia 1886 r., zm. 3 grudnia 1943 r.) – Galicjanin, absolwent stanisławowskiej szkoły realnej, a następnie Wydziału Inżynierii lwowskiej Szkoły Politechnicznej (1908), z którą związał się zawodowo do roku 1934, by przenieść się na Politechnikę Warszawską. Praktykę zdobywał m.in. we Francji i Anglii, ale też za oceanem, w Kanadzie i USA. Jego największe osiągnięcia wiążą się z tworzeniem konstrukcji spawanych, zarówno budynków, jak i mostów. Spośród najważniejszych konstrukcji w tej technologii, których projekty opracował bądź był ich konsultantem, warto m.in. wymienić gmach Muzeum Narodowego, budynek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych czy gmach Poczтовой Kasy Oszczędności w Warszawie. Poza stolicą zaprojektował budynek Biblioteki Jagiellońskiej, katowicką Halę Targową i gmach Urzędu Skarbowego czy łódzką siedzibę Powszechnego Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych. Światowe uznanie przyniosła mu konstrukcja pierwszego drogowego mostu spawanego na rzece Słudwi, a olbrzymią popularność siedemnastokondygnacyjny budynek Towarzystwa „Prudential”. Warto dodać, że w 1928 r. na zlecenie Ministerstwa Robót Publicznych przygotował wykorzystywane na całym świecie przepisy spawania konstrukcji stalowych w budownictwie.

Bryła był nie tylko wybitnym uczonym i konstruktorem, lecz także polskim patriotą. Jesienią 1918 r. brał udział w walkach o Lwów, w roku 1920 – w obronie Warszawy. W latach 1926–1935 był posłem. Od 1934 r. pracował na Politechnice Warszawskiej, w latach 1938–1939 był dziekanem Wydziału Architektury. Od 1939 r., w czasie okupacji niemieckiej, sprawował tę funkcję dalej, choć w sposób tajny. Nie była to jego jedyna konspiracyjna aktywność, ponieważ jako dyrektor Departamentu Robót Publicznych i Odbudowy w Delegaturze Rządu na Kraj przygotował m.in. plan powojennej odbudowy Polski. Był też autorem instrukcji dla Kedywu Jak niszczyć stalowe mosty...

W listopadzie 1943 r. wraz z rodziną został aresztowany przez Niemców za udział w tajnym

nauczaniu. Po krótkim pobycie na Pawiaku rozstrzelano go w ulicznej egzekucji.

Biogram opublikowany w kalendarzu IPN na 2021 rok
Konsultacja merytoryczna: prof. dr hab. Włodzimierz Suleja